

Na koja tri književna roda dijelimo književnost?

(Književnost dijelimo na **epiku** (episka djela), **liriku** (lirska djela) i **dramu** (dramska djela).)

Koje su osnovne osobine tih književnih rodova i koje književne vrste svrstavamo u pojedine rodove (npr. kamo svrstavamo roman, kamo igrokaz, kamo pjesme...)?

Epska djela su ona koja imaju **priču**, razvijenu radnju, fabulu, tj. u epiku spadaju pripovjedna djela (pripovijetke, romani, crtice, bajke, basne...).

Dramska djela su ona koja su pisana **da bi se izvodila na pozornici**. Zato se i pišu tako da se napiše ime lika i ono što će lik govoriti na pozornici. U zagradi se katkad dodaju neke upute glumcima ili redatelju koje nazivamo **didaskalije**. Razgovor likova u dramskim djelima nazivamo **dijalog**, a kada je lik sam na pozornici i glasno razmišlja, to zovemo **monolog**.

U **liriku** ubrajamo lirske pjesme. U njima pjesnik iznosi svoje dojmove, osjećaje o domovini, prirodi, ljubavi, ljudima, životu, Bogu... Pjesnik slikovito, pjesnički prenosi svoja razmišljanja i osjećaje u pjesmu.

Ta su djela obično kratka i pisana u stihovima.

Pjesnici u pjesmama često paze na RITAM.

Što čini lijep ritam? Ritam čine neke pravilnosti. Najvažnije pravilnosti su: RIMA I JEDNAK BROJ SLOGOVA U STIHOVIMA.

Koje su vrste rime? (Parna: *aa bb cc*, ukrštena: *abab*, obgrljena: *abba*, nagomilana: *aaaaa*, isprekidana (nema čvrste sheme): *abcb, abcdacd...*)

Što je stih? (Stih je redak u pjesmi.) Kako zovemo stih od pet slogova, od šest, sedam...? (Peterac, šesterac...)

kako zovemo pisanje u rečenicama – onakvo kakvo je u romanima, u udžbeniku iz povijesti, prirode itd?

(Takav način pisanja zovemo PROZA.)

Postoje li lirske pjesme pisane u prozi?

Da, one su pisane u prozi, ali u njima nema prave fabule, nego pjesnik samo iznosi razmišljanja, dojmove, svoje osjećaje o nečemu.

Kako zovemo strofe (kitice) od dva, tri, četiri i pet stihova?

(2 – **dvostih/distih**, 3 – **trostih/tercina**, 4 – **četverostih/katren**, 5 – **peterostih/kvintina...**)

Za koje pjesme kažemo da su pisane vezanim stihom, a za koje da su pisane slobodnim stihom?

(slobodnim – one koje nemaju rime; vezanim – one koje imaju rime)

Što su to PJSNIČKE SLIKE? (To su pjesnikova opažanja doživljena raznim osjetilima i prenesena u pjesmu riječima. Mogu biti: vidne, slušne, mirisne, dodirne i okusne.)

Što je tema? (Tema je ono o čemu djelo govori.)

Što je motiv? (Dva značenja: a) motiv je manji dio teme, tj. podtema; b) motiv je poticaj na pisanje – inspiracija.)

Kako dijelimo lirske pjesme na vrste?

Lirske pjesme dijelimo po temi o kojoj govore na: **domoljubne, ljubavne, pejzažne, misaone...**

Koje pjesme nazivamo pejzažnima? (Pejzažnima nazivamo pjesme koje opisuju krajolik, prirodu.)

O čemu govore domoljubne pjesme? Iznose ljubav prema domovini.

Što je himna? (Svečana pjesma napisana u čast domovini, klubu, školi...)

Tko je napisao, a tko uglazbio hrvatsku himnu? (Trebate ju znati napamet!)

Što su haiku pjesme? To su kratke pjesme od tri stiha (koji najčešće imaju 5 – 7 – 5 slogova) koje najčešće govore o prirodi.

ŠTO JE PERSONIFIKACIJA?

To je stilski postupak kada nešto neživo dobiva osobine živoga bića. Na primjer: „Školski imenik mi se zlobno smješka...”

ŠTO JE EPITET?

To je ukrasni pridjev. Takav se pridjev po nečemu ističe, malo je neobičan, slikovit, pjesnički. Na primjer: „**zlatno ljeto**“, „**bijesni valovi**“, „**slomljeno jutro**“...

ŠTO JE ONOMATOPEJA?

Kada se glasovima, tj. riječima oponašaju zvukovi iz prirode. Na primjer: „**šušti lišće šumsko**...” U tim riječima se ponavlja glas **š** da malo podsjeti na zvuk iz prirode.

ŠTO JE USPOREDBA?

To je stilski postupak kada se po nekoj sličnosti uspoređuju dva ili više predmeta, dva ili više bića, dvije ili više pojava, radnji... Za usporedbu se koriste riječi: *kao, poput, nalik*... Npr. *Pero je velik kao neki div. Brz je kao zec.*

ŠTO JE METAFORA?

To je upotreba riječi ili skupine riječi u prenesenom značenju. Naime, neke riječi ili misli ne trebamo shvatiti doslovno, nego one imaju drugo, preneseno značenje. Npr. „*Spušta se noć. Nebeska svijeća polako se gasi.*“

ŠTO JE KONTRAST?

To je navođenje riječi ili razmišljanja suprotna značenja, npr. *dan – noć, dobar – loš, bogatstvo – siromaštvo*, npr. u pjesmi „Stric-vuje“ pred vratima kuće je gladni prosjak, a unutra je puno lijepe hrane...

Što je pjesnička sloboda?

Pjesnici katkad krše pravila pravopisa i gramatike da bi i na taj način učinili svoj tekst zanimljivijim – to nazivamo PJSNIČKA SLOBODA.

Što je kompozicija književnog djela? To je način gradnje djela. U pjesmama, na primjer, možemo vidjeti koliko ima strofa u pjesmi, koliko svaka strofa ima stihova, koliko stih ima slogova, ima li rime. U romanima možemo vidjeti koliko ima poglavlja itd.

Kakvu kompoziciju ima svaka priča? (Svaka priča ima: UVOD , ZAPLET , VRHUNAC I RASPLET.)
Za priču se koriste još nazivi RADNJA i FABULA. **Priča, radnja ili fabula jest tijekom događaja u književnom djelu.**

Što je roman, što je pripovijetka? Kako ih razlikovati?

Roman je duže, pripovijetka kraće prozno djelo. Po tome ih razlikujemo. Roman ima barem stotinjak stranica.

Što je crtica? *Crtica je kratko pripovjedno djelo, koje obično ima stranicu-dvije pa je pogodna za časopise. Zato što je kratka, ima malo likova i jednostavnu radnju.*

Što je to pustolovni roman?

To je roman u kojem glavni lik ili likovi doživljavaju razne napete pustolovine, npr. „Hobit“.

Što je to kriminalistički roman, pripovijetka ili film?

To je djelo u kojem se odvija nešto što nije u skladu sa zakonom (kriminal) pa pratimo hoće li se to otkriti ili neće.

Što je igrokaz? *(Igrokaz je kratko dramsko djelo obično namijenjeno djeci.)*

U kojem licu/osobi može biti pripovjedač?

(Može biti u prvoj osobi – tada je on lik u radnji. A može biti u trećoj osobi – tada on pripovijeda priču kao da ju promatra sa strane.)

Što je različito kod pripovjedača u prvoj i trećoj osobi u vezi s razmišljanjima likova?

(Pripovjedač u prvoj osobi može potpuno znati samo svoja razmišljanja. Razmišljanja drugih likova on ne zna, može samo pretpostaviti što oni misle. Pripovjedač u trećoj osobi po volji ulazi u misli bilo kojeg lika u djelu.)

Je li isto: pisac i pripovjedač? (Nekad da, a nekad ne. Npr. pripovjedač događaja može biti dijete, a pisac odrasla osoba.)

Što je karakterizacija likova u književnim djelima?

(To je iznošenje ljudskih osobina likova, tj. po govoru, postupcima, razmišljanjima... prepoznavamo kakav je lik kao čovjek.)

Koje su glavne osobine bajke kao književne vrste?

(Ima i stvarne i nestvarne likove, likovi su podijeljeni na dobre i loše, a dobri nakon niza prepreka pobjede. Često ima i pouku. Uglavnom su pisane za djecu.)

Što je basna? *(Pripovjedno djelo, najčešće kratko, u kojem su glavni likovi životinje. Svaka životinja predstavlja zapravo određenu vrstu ljudi, npr. mrav predstavlja marljiva čovjeka, cvrčak veseljaka i lijenčinu itd. Na kraju basne iz njene radnje može se izvući pouka.)*

Kakvi su načini (tehnik) pisanja u pripovjednim djelima?

U nekim rečenicama iznose se događaji, radnja – to su **pripovjedne rečenice**.

U nekim rečenicama se opisuje izgled prostora, ljudi i sl. – to su **opisne rečenice**.

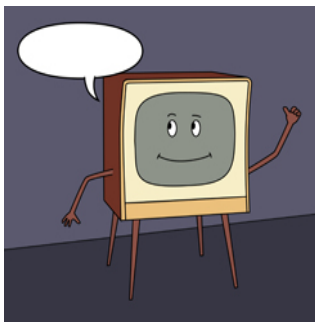
U nekim rečenicama se navodi govor likova – to je **dijalog**.

U nekim rečenicama pripovjedač iznosi svoje **razmišljanje ili razmišljanje nekog lika**.

Što znači kad kažemo za koje književno djelo da je narodno?

(Takvim se djelima ne zna pisac, djelo je nastalo davno, kad su mnogi ljudi bili nepismeni pa ga je i autor znao samo izreći (ali ne i napisati). Sačuvao ga je narod pričanjem potomcima.)

MEDIJSKA KULTURA

Što su mediji?

To su sredstva koja omogućuju prijenos informacija, tj. mediji su prijenosnici informacija, npr. kompaktni disk (CD), mobitel, tisak, televizija, radio.

Što su masovni mediji?

To su mediji koji omogućuju prijenos informacija mnogim ljudima, masama. Takvima smatramo televiziju, radio, novine, internet.

Koje su dvije vrste masovnih medija?

Tiskovni (novine) i elektronički (TV, radio, internet).

Što je tisak?

To su svi proizvodi koji se tiskaju na papiru u tiskarama. Na primjer: knjige, novine, časopisi, stripovi, plakati.

Kada je izumljen tiskarski stroj? Izumljen je 1455. godine, a izumio ga je Nijemac Johannes Gutenberg.

Kako dijelimo medije prema osjetilima kojima ih doživljavamo? *Dijelimo ih na auditivne ili slušne, vizualne ili vidne te audiovizualne ili vidno-slušne.*

Što je film?

Tehnički opis: Film je slikovni i zvučni zapis na filmskoj vrpici.

Kao umjetnost: Film je umjetničko djelo koje slikom i zvukom priča priču.

Filmski rodovi? *(igrani, animirani, dokumentarni)*

Što je igrani film? To je film u kojem se glumom glumaca stvara priča.

Što je dokumentarni film? To je film u kojem se na osnovi proučavanja stvarnih podataka govori o nečemu: povijesti, geografiji, književnosti...

Što je animirani film? *To je crtež ili predmet u pokretu, koji oživljavaju nešto što u stvarnosti ne postoji.*

VRSTE ANIMIRANIH FILMOVA: CRTANI I LUTKARSKI.

Što je kazalište? (Tako zovemo zgradu u kojoj se izvode dramska djela, kazališne predstave.)

Vrste kazališta: kazalište za djecu, kazalište lutaka, kazalište u kojem se izvode predstave za odrasle ljude: drame i komedije.

Stvaratelji kazališne predstave: redatelj, glumci, scenograf, kostimograf...